

УДК 336.144.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-3-9>

Тимошенко М.В.

кандидат технічних наук,

Державний вищий навчальний заклад

«Приазовський державний технічний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0288-9750>

Maryna Tymoshenko

State Higher Education Institution

"Pryazovskyi State Technical University"

СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ

MEDIUM-TERM STATE BUDGET PLANNING AND POST-WAR RECOVERY

Анотація. В рамках даної наукової статті розкривається теоретична сутність середньострокового бюджетного планування, та його ролі в повоєнному відновленні економіки держави. В статті аналізуються теоретичні аспекти середньострокового планування державного бюджету, його ефективність та можливості для досягнення певних цілей. Зокрема, автор обговорює питання визначення термінів середньострокового планування, а також переваги та недоліки використання цього методу. Звертається увага на те, що забезпечення стабільності та економічного зростання вимагає системного та довгострокового підходу до бюджетного планування. Виділяються ключові вітчизняні автори які займалися дослідженням даних процесів. Окреслюються особливості використання даного методу планування у сфері бюджетної політики України. Здійснюється порівняльний аналіз планових та фактичних показників доходів, витрат і дефіциту Державного бюджету України за період з 2017 року по 2022 рік включно. Аналізуються проблеми у сфері невідповідності планових та фактичних показників в даній сфері. Проводиться розкриття процедури запровадження та прийняття методу середньострокового бюджетного планування в Україні. Виділені ключові проблеми які в значній мірі обмежували реалізацію даних процесів в 2018–2020 роках. Аналізується співвідношення показників короткострокового та середньострокового плану доходів, витрат та дефіциту бюджету, з фактичними значеннями у 2022 році. Аналізуючи планові та фактичні значення бюджету, автор визначає проблеми, що виникають при застосуванні середньострокового планування, такі як недостатня увага до несподіваних подій та факторів, що впливають на економіку, та нестача ресурсів для виконання планів. У статті також розглядаються перспективи використання даного методу у післявоєнному відновленні України. Формуються кінцеві висновки в рамках досліджуваної проблематики в науковій роботі. Рекомендується використовувати середньострокове планування як інструмент для досягнення стратегічних цілей, а також для забезпечення стабільності бюджету та зменшення ризиків фінансових невдач. Однак, при цьому наголошується на необхідності постійного аналізу та оновлення планів відповідно до змін у економічній та політичній ситуації.

Ключові слова: бюджет, бюджетне планування, доходи бюджету, середньострокове бюджетне планування, короткострокове бюджетне планування.

Abstract. The theoretical essence of medium-term budget planning and its role in the post-war recovery of the state's economy are revealed within the framework of this scientific article. The article analyzes the theoretical aspects of medium-term planning of the state budget, its effectiveness and opportunities for achieving certain goals. In particular, the author discusses the issue of defining the terms of medium-term planning, and the advantages and disadvantages of using this method. Attention is drawn to the fact that ensuring stability and economic growth requires a systems approach and long-term approach to budget planning. Domestic authors who were engaged in the study of these processes stand out. The peculiarities of using this planning method in the sphere of budget policy of Ukraine are outlined. A comparative analysis of the planned and actual indicators of income, expenditure and deficit of the State Budget of Ukraine for the period from 2017 to 2022 inclusive is being carried out. Problems of discrepancy between planned and actual indicators in this field are analyzed. The procedure for introducing and adopting the method of medium-term budget planning in Ukraine is being disclosed. The key problems that significantly limited the implementation of these processes in 2018–2020 are highlighted. The ratio of indicators of the short-term and medium-term plan of revenues, expenditures and budget deficit with the actual values in 2022 is analyzed. Through the analysis of planned and actual budget indicators, the author identifies problems, which arise in the application of medium-term planning (insufficient attention to unexpected events and factors affecting the economy and a lack of resources to implement plans). The article also considers the prospects of using this method in the post-war reconstruction of Ukraine. Final conclusions are formed within the framework of the investigated issues in scientific work. It is recommended to use medium-term planning as a tool to achieve strategic objectives, as well as to ensure the stability of the budget and reduce the risks of financial failures. However, at the same time, it is emphasized the need for permanent analysis and updating of plans in accordance with changes in the economic and political situation.

Keywords: budget, budget planning, budget revenues, medium-term budget planning, short-term budget planning.

Постановка проблеми. Дослідницька проблематика даної роботи полягає в аналізі раціональності використання даного методу планування у бюджетній сфері та його можливостях у післявоєнному відновленні України. Проблема полягає у визначенні переваг та недоліків

середньострокового планування державного бюджету, а також в аналізі поточної ситуації в даній сфері.

Крім того, проблема полягає в ідентифікації проблем, які виникають на даний момент у сфері середньострокового планування державного бюджету, та

визначенні перспектив його використання у післявоєнному відновленні України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що середньострокове бюджетне планування є важливою складовою економічної стратегії більшості країн, включаючи Україну. Дослідження Богдана Т. [1], Гей К. [4], Коляди Т. та Гоча І. [6], Кудряшова В. [7] вказують на переваги та ризики впровадження середньострокового бюджетного планування, а також на проблеми, які можуть виникнути під час його імплементації. Дослідження щодо фіскальної консолідації [5], програмно-цільового методу та інших аспектів бюджетної політики [15; 16] також допомагають зрозуміти важливість впровадження середньострокового бюджетного планування для економічного розвитку України.

В цілому слід відмітити, що ключовою проблемою в даній сфері є те, що даний механізм так і не був системно впроваджений в бюджетний процес України. Спочатку через політичні чинники, а на сьогоднішній день значним обмеженням є повномасштабне вторгнення РФ.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження проблем та перспектив використання середньострокового бюджетного планування в Україні на основі аналізу поточної ситуації та останніх наукових досліджень, з урахуванням викликів та потреб української економіки.

Виклад основного матеріалу. Середньострокове бюджетне планування є важливим інструментом управління державними фінансами, який передбачає планування доходів та видатків на період трьох років. Воно дозволяє уникнути короткострокових рішень, сприяє стабільності та передбачуваності бюджетної політики, сприяє підвищенню ефективності витрачання бюджетних коштів, покращує інвестиційний клімат та залучення інвестицій у розвиток економіки. Для еконо-

міки України, середньострокове бюджетне планування є особливо важливим, оскільки дозволяє вирішувати проблеми бюджетної нестабільності, забезпечити стабільність бюджетних доходів, ефективно розподіляти ресурси та забезпечити довгострокову стратегію розвитку економіки країни в умовах нестабільності.

Ключовим документом у сфері середньострокового бюджетного планування є Бюджетна декларація, в рамках якої плануються та прогнозуються ключові показники Державного бюджету на три наступних роки.

Бюджетна декларація на 2022–2024 роки [17] є першою офіційно затвердженою спробою впровадження середньострокового бюджетного планування в Україні.

Ця Декларація є другою спробою підготувати документ на основі нового законодавства про середньострокове бюджетування, ухваленого в грудні 2018 року. Першу Декларацію готувало Міністерство Фінансів в 2019 році, але її не ухвалив уряд враховуючи політичні зміни у країні. У 2020 році уряд не готував Бюджетну декларацію через невизначеність внаслідок пандемії коронавірусу COVID-19, але друга спроба була успішною, Міністерство Фінансів подало декларацію до уряду 14 травня, і вона була затверджена 31 травня [4; 6; 7; 15; 16].

Зважаючи на ці особливості, раціональним буде провести аналіз планових та фактичних показників бюджету в рамках короткострокового планування (підхід що використовувався до 2022 року).

Розглянемо та проаналізуємо динаміку доходів бюджету України за період із 2017 року по 2021 рік включно, для чого скористаємося нижченаведеною діаграмою (рисунок 1), на якій наочним чином візуалізовано дані показники в рамках часового періоду.

Порівняння планових і фактичних показників свідчить про те, що бюджетні доходи в кожному році були вищі за заплановані (крім 2019 року). Зокрема, у 2017 році фактичні доходи перевищили заплановані

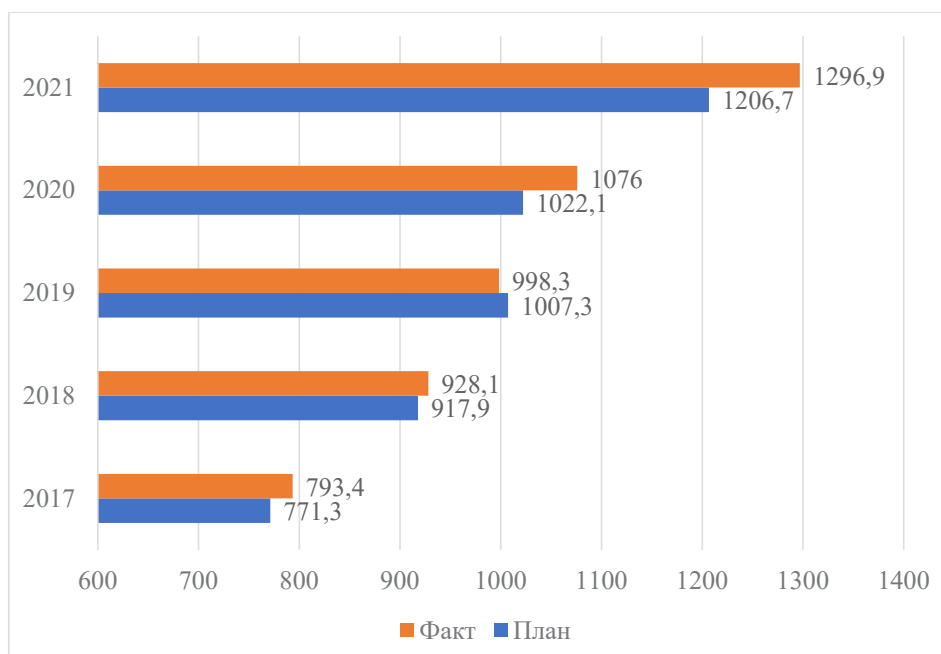

Рисунок 1 – Динаміка доходів бюджету України в 2017–2021 роках в рамках короткострокового планування (млрд гривень)

Джерело: побудовано автором з використанням [2; 8–12]

на 22,1 млрд грн, у 2018 році – на 10,2 млрд грн, а в 2021 році – на 90,2 млрд грн.

Найбільша різниця між плановими та фактичними доходами була в 2020 році, коли фактичні доходи були вищі за планові на 53,9 млрд грн. Таким чином, можна зробити висновок, що короткострокове планування доходів бюджету України було недостатньо точним, і на практиці доходи були вищі за заплановані.

Ключовими причинами в даній сфері є: нестабільний рівень інфляції, та курсу національної валюти, недостатня ефективність планування та прогнозування в рамках бюджетного процесу, та зовнішні чинники (пандемія коронавірусу та війна).

Розглянемо та проаналізуємо динаміку видатків бюджету України за період із 2017 року по 2021 рік включно, для чого скористаємося нижченаведеною діаграмою (рисунок 2), на якій наочним чином візуалізовано дані показники в рамках часового періоду.

З рисунку 2 видно, що фактичні видатки бюджету України в 2017–2019 роках були нижче планових, а в 2020–2021 роках перевищували планові показники. Різниця між плановими і фактичними показниками видатків у 2017 та 2018 роках склала 0,2% та 0,6% відповідно. У 2019 році різниця склала 1,6%, а у 2020 році – 1,4%. Найбільша різниця була у 2021 році – 3,4%. Це було пов'язано зі збільшенням видатків на боротьбу з наслідками пандемії COVID-19, а також з інвестиційними проектами, зокрема з розвитку інфраструктури («Велике будівництво»).

Аналогічним чином проаналізуємо динаміку дефіциту бюджету України за період із 2017 року по 2021 рік включно, для чого скористаємося нижченаведеною діаграмою (рисунок 3), на якій наочним чином візуалізовано дані показники в рамках часового періоду.

На основі вищенаведених даних, можна побачити, що дефіцит бюджету України значно відрізняється від

планових показників. В 2017 році фактичний дефіцит становив 47,9 млрд гривень, тоді як планувалось дефіцит у 77,7 млрд гривень. У 2018 році фактичний дефіцит склав 59,3 млрд гривень, що є меншим за планові показники у 80,6 млрд гривень. У 2019 році дефіцит становив 80,9 млрд гривень, що є меншим за планові показники у 91,1 млрд гривень. Однак, в 2020 та 2021 роках фактичний дефіцит бюджету в значній мірі зріс, що було пов'язано з пандемією COVID-19 та зміною фінансової ситуації в економіці України в цей період.

Аналіз динаміки доходів, видатків та дефіциту бюджету України в рамках короткострокового планування показує, що фактичні показники часто відрізняються від планових. Данна тенденція формує значні загрози в рамках реалізації принципів середньострокового бюджетного планування.

З рисунку 4 видно, що фактичні показники доходів, видатків та дефіциту значно перевищують обидва заплановані рівні, як короткостроковий, так і середньостроковий. Особливо значна розбіжність між планом і фактом спостерігається в графі видатки. Фактичні доходи в 2022 році перевищили короткостроковий план на 40,8%, або на 510 млрд грн, а середньостроковий план на 46,5%, або на 567,9 млрд грн. Фактичні видатки перевищили короткостроковий план на 84,7%, або на 1,24 трлн. грн, а середньостроковий план на 91,1%, або на 1,29 трлн. грн. Фактичний дефіцит перевищив короткостроковий план на 386,9 млрд грн., або на 206,2%, а середньостроковий план на 726,9 млрд грн, або на 386,6%.

Проблематика невідповідності планових та фактичних показників бюджету є однією з найбільш актуальних та складних викликів для економічного розвитку країни. За даними за 2022 рік, фактичні доходи та видатки бюджету значно перевищили як короткостроковий, так і середньостроковий плани, що було обумовлено наступними факторами:

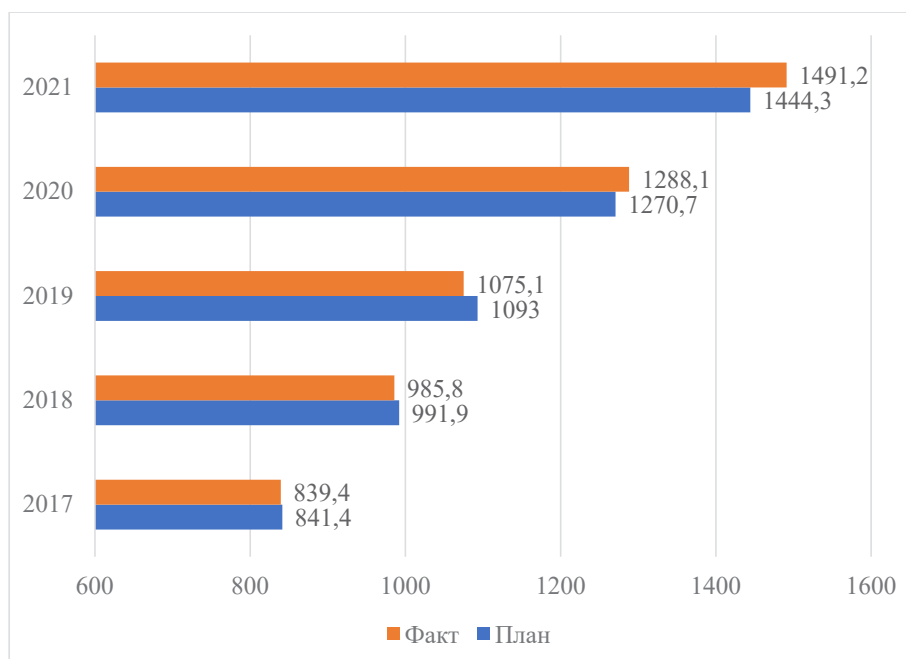

Рисунок 2 – Динаміка видатків бюджету України в 2017–2021 роках в рамках короткострокового планування (млрд гривень)

Джерело: побудовано автором з використанням [2; 8–12]

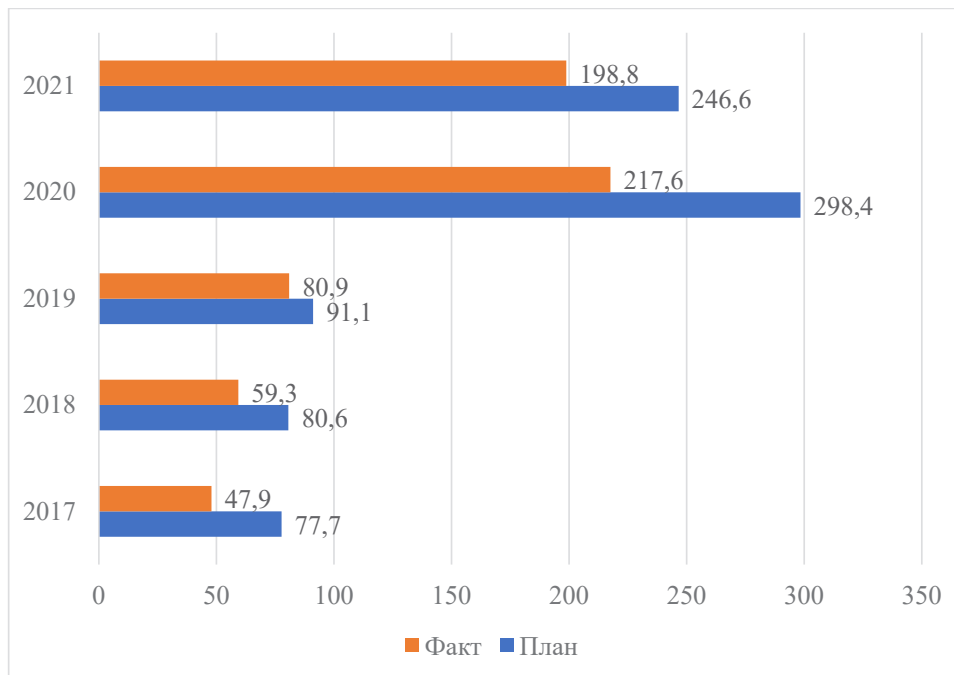

Рисунок 3 – Динаміка дефіциту бюджету України в 2017–2021 роках в рамках короткострокового планування (млрд гривень)

Джерело: побудовано автором з використанням [2; 8–12]

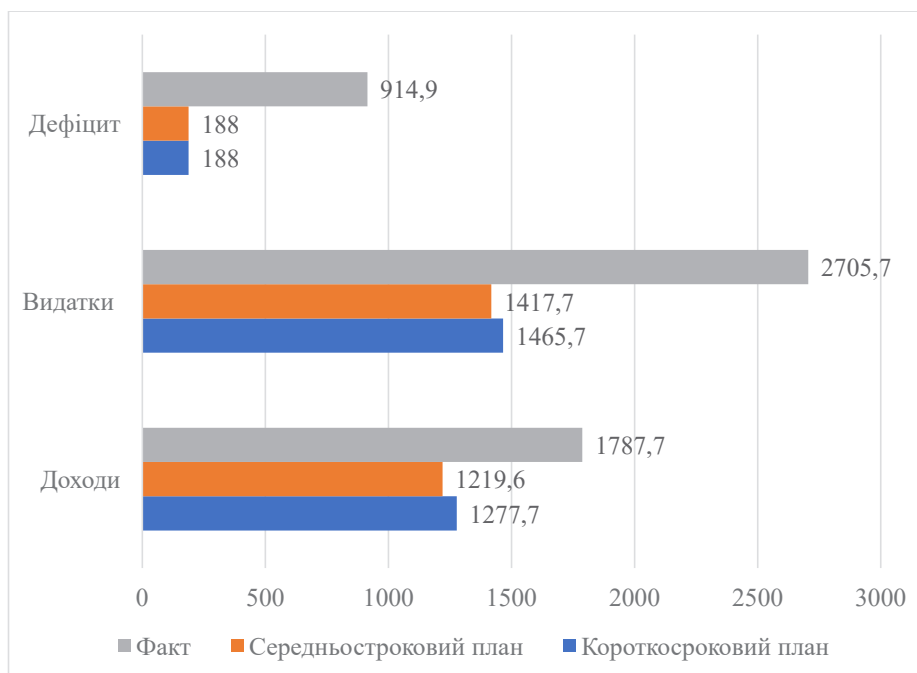

Рисунок 4 – Динаміка доходів, витратів та дефіциту бюджету України в 2022 році в рамках середньострокового та короткострокового планування (млрд гривень)

Джерело: побудовано автором з використанням [3; 8–13; 14; 17]

- повномасштабна війна;
- падіння обсягів ВВП;
- падіння рівня ділової активності та експорту;
- відтік населення за кордон та зниження споживчого попиту;
- зниження обсягів капітальних інвестицій, як внутрішніх так і іноземних.

Фактично це дає змогу визначити, що на сьогоденному етапі розвитку економіки України середньострокове планування не є ефективним механізмом в рамках бюджетної політики держави, через зачну нестабільність розвитку економіки України в умовах війни та потенційної світової інфляційної кризи. Крім того слід відмітити, що і короткострокове планування в умовах

зовнішніх чинників не є достатньо ефективним в рамках планування бюджету на наступний рік.

На даний момент можна зробити висновок, що середньострокове планування не є ефективним у контексті державного бюджету України. Ключовою проблемою є зростання дефіциту, яке свідчить про неефективне використання коштів та погане управління фінансовими ресурсами. Це може призвести до зменшення інвестицій та зростання боргу, що стане на шляху економічного зростання країни. Крім того, нестабільність фінансової ситуації може спричинити необхідність зменшення соціальних витрат та інших важливих напрямів розвитку, що може призвести до загострення економічних та соціальних проблем. Тому потрібно знайти ефективні способи розв'язання проблеми зростання дефіциту та поліпшити управління фінансовими ресурсами в рамках державного бюджету.

Враховуючи дослідницьку проблематику даної наукової статті, слід також відмітити, що в рамках повоєнного відновлення економіки України, також існують значні проблеми у сфері ефективності реалізації принципів середньострокового планування до яких слід віднести:

- потенційно значне зростання боргових зобов'язань;
- нестабільність загального розвитку глобальної економіки;
- відсутність розуміння підсумків війни (соціальних, політичних, економічних, фінансових);
- значні руйнування інфраструктури, та необхідність значних коштів для їх відновлення;
- потенційна загроза «неповернення» частки біженців, після війни, що призведе до скорочення населення в країні, та зменшить соціально-економічний потенціал країни.

Повоєнне відновлення України є викликом для ефективного середньострокового планування бюджету. Принципи планування потребують стабільного економічного та фінансового середовища, але нині країна стикається з проблемами боргових зобов'язань, невизначеністю майбутнього розвитку глобальної економіки та потребою у відновленні інфраструктури. Крім того, війна призвела до значного скорочення населення, що зменшить соціально-економічний потенціал країни. Таким чином, впровадження середньострокового планування бюджету України в рамках повоєнного відновлення вимагає системного підходу до вирішення проблем і врахування невизначеності майбутнього.

Висновки. Як підсумок даної науково-дослідної статті можна зробити наступні висновки:

1. Середньострокове бюджетне планування є важливим інструментом для досягнення фінансової стабільності та розвитку держави. Цей підхід дозволяє планувати видатки та доходи на період більше, ніж 1 рік, що дозволяє враховувати довгострокові потреби економіки та суспільства.

2. Незважаючи на важливість середньострокового бюджетного планування, його використання на сучасному етапі розвитку України є проблематичним. Основні проблеми пов'язані зі складністю прогнозування економічних показників та виконання планових показників.

3. Використання середньострокового бюджетного планування є важливим елементом відновлення економіки та суспільства після війни. Однак, цей підхід може бути ускладненим незважаючи на потребу в довгострокових планах та врахуванні наслідків війни, таких як зростання боргових зобов'язань та зменшення соціально-економічного потенціалу країни.

Бібліографічний список:

1. Богдан Т. Трансформація державних фінансів: світові процеси та виклики для України. *Глобальні дослідження. Інститут Гроуфорда*. 2021. № 3. URL: <https://www.growford.org.ua/research/transformatiya-derzhavnyh-finansiv-svitovi-protsezy-ta-vyklyky-dlya-ukrayiny/> (дата звернення: 14.04.2023).
2. Бюджет України – 2021: статистичний збірник. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2021.pdf (дата звернення: 14.04.2023).
3. Бюджет України – 2022: статистичний збірник. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538 (дата звернення: 14.04.2023).
4. Гей К. Аналіз переваг та ризиків впровадження механізму середньострокового бюджетного планування в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2022. № 2(74). С. 250–254.
5. Єфименко Т.І., Гасанов С.С., Кудряшов В.П. Фіскальна консолідація в контексті антикризового регулювання. *Фінанси України*. 2013. № 2. С. 7–20.
6. Коляда Т.А., Гоч І.В. Особливості середньострокового бюджетного планування в Україні в умовах пандемії COVID-19. *Економічний простір*. 2020. № 161. С. 26–30.
7. Кудряшов В. П. Імплементация фискальных правил у середньострокове бюджетне планування. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 2. С. 5–23.
8. Про Державний бюджет України на 2017 рік : Закон України; Бюджет, розподіл, Перелік від 21.12.2016 № 1801-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
9. Про Державний бюджет України на 2018 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 07.12.2017 № 2246-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
10. Про Державний бюджет України на 2019 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 23.11.2018 № 2629-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
11. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 14.11.2019 № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
12. Про Державний бюджет України на 2021 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 15.12.2020 № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
13. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 02.12.2021 № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
14. Проект Державного Бюджету України на 2022 рік. URL: <http://surl.li/hyxsh> (дата звернення: 14.04.2023).
15. Романенко С. Правові аспекти середньострокового бюджетного планування з використанням програмно-цільового методу. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 4. С. 106–115.
16. Тимошенко М.В. Перспективи запровадження середньострокового бюджетного планування на сучасному етапі розвитку економіки України. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 21–26.

17. Фінансово-економічне обґрунтування до Бюджетної декларації на 2022-2024 роки. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%A4%D1%96%D0%BD-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%20%D0%91%D0%94%2022-24.pdf> (дата звернення: 14.04.2023).

References:

1. Bohdan T. (2021) Transformatsiia derzhavnykh finansiv: svitovi protsesy ta vyklyky dlia Ukrainy [Transformation of Public Finance: Global Processes and Challenges for Ukraine]. *Hlobalni doslidzhennia. Instytut Hrouforda*, no. 3. Available at: <https://www.growford.org.ua/research/transformatsiya-derzhavnykh-finsansiv-svitovi-protsesy-ta-vyklyky-dlya-ukrayiny/> (accessed April 14, 2023).
2. Biudzhnet Ukrainy – 2021 [Budget of Ukraine – 2021]: statystychnyi zbirnyk (2021). Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2021.pdf (accessed April 14, 2023).
3. Biudzhnet Ukrainy – 2022 [Budget of Ukraine – 2022]: statystychnyi zbirnyk (2022). Available at: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538 (accessed April 14, 2023).
4. Hei K. (2022) Analiz perevah ta ryzykiv vprovadzhenia mekhanizmu serednostrokovoho biudzhethnoho planuvannia v Ukraini [Analysis of the benefits and risks of implementing a medium-term budget planning mechanism in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo*, no. 2(74), pp. 250–254.
5. Iefymenko T.I., Hasanov S.S. & Kudriashov V.P. (2013) Fiskalna konsolidatsiia v konteksti antykrizovoho rehuliuвання [Fiscal consolidation in the context of crisis management]. *Finansy Ukrainy*, no. 2, pp. 7–20.
6. Koliada T.A. & Hoch I.V. (2020) Osoblyvosti serednostrokovoho biudzhethnoho planuvannia v Ukraini v umovakh pandemii COVID-19 [Peculiarities of medium-term budget planning in Ukraine in the context of the COVID-19 pandemic]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 161, pp. 26–30.
7. Kudriashov V. P. (2020) Implementatsiia fiskalnykh pravyl u serednostrokovoe biudzhethne planuvannia [Implementation of fiscal rules in medium-term budget planning]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 2, pp. 5–23.
8. Pro Derzhavnyi biudzhnet Ukrainy na 2017 rik: Zakon Ukrainy; Biudzhnet, rozpodil, Perelik vid 21.12.2016 No. 1801-VIII [On the State Budget of Ukraine for 2017: Law of Ukraine; Budget, distribution, List of 21.12.2016 No. 1801-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19#Text> (accessed April 14, 2023).
9. Pro Derzhavnyi biudzhnet Ukrainy na 2018 rik : Zakon Ukrainy; Biudzhnet, Rozpodil, Perelik vid 07.12.2017 No. 2246-VIII [On the State Budget of Ukraine for 2018: Law of Ukraine; Budget, Distribution, List of 07.12.2017 No. 2246-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19#Text> (accessed April 14, 2023).
10. Pro Derzhavnyi biudzhnet Ukrainy na 2019 rik : Zakon Ukrainy; Biudzhnet, Rozpodil, Perelik vid 23.11.2018 No. 2629-VIII [On the State Budget of Ukraine for 2019: Law of Ukraine; Budget, Allocation, List of 23.11.2018 No. 2629-VIII.]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19#Text> (accessed April 14, 2023).
11. Pro Derzhavnyi biudzhnet Ukrainy na 2020 rik : Zakon Ukrainy; Biudzhnet, Rozpodil, Perelik vid 14.11.2019 No. 294-IX [On the State Budget of Ukraine for 2020: Law of Ukraine; Budget, Allocation, List of 14.11.2019 No. 294-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text> (accessed April 14, 2023).
12. Pro Derzhavnyi biudzhnet Ukrainy na 2021 rik : Zakon Ukrainy; Biudzhnet, Rozpodil, Perelik vid 15.12.2020 No. 1082-IX [On the State Budget of Ukraine for 2021: Law of Ukraine; Budget, Allocation, List of 15.12.2020 No. 1082-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> (accessed April 14, 2023).
13. Pro Derzhavnyi biudzhnet Ukrainy na 2022 rik : Zakon Ukrainy; Biudzhnet, Rozpodil, Perelik vid 02.12.2021 No. 1928-IX [On the State Budget of Ukraine for 2022: Law of Ukraine; Budget, Distribution, List of 02.12.2021 No. 1928-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (accessed April 14, 2023).
14. Proekt Derzhavnogo Biudzhetu Ukrainy na 2022 rik [Draft State Budget of Ukraine for 2022]. Available at: <http://surl.li/hyxsh> (accessed April 14, 2023).
15. Romanenko Ye. (2019) Pravovi aspekty serednostrokovoho biudzhethnoho planuvannia z vykorystanniam prohramno-tsilovoho metodu [Legal aspects of medium-term budget planning using the program-target method]. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy*, no. 4, pp. 106–115.
16. Tymoshenko M. V. (2020) Perspektyvy zaprovadzhenia serednostrokovoho biudzhethnoho planuvannia na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy [Prospects for the introduction of medium-term budget planning at the present stage of economic development of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 12, pp. 21–26.
17. Finansovo-ekonomichne obgruntuvannia do Biudzhethnoi deklaratsii na 2022–2024 roky [Financial and economic rationale for the Budget Declaration for 2022–2024]. Available at: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%A4%D1%96%D0%BD-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%20%D0%91%D0%94%2022-24.pdf> (accessed April 14, 2023).

Стаття надійшла до редакції 26.05.2023